

26.9.2018

Dnro 548/03/2018

Valtiovarainministeriö

PL 28

00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntöne 16.8.2018, VM115:00/2016

Poikkeusoloihin varautumista rahoitusosalalla koskevan lainsäädännön tarkistaminen (Varautumisvelvollisuus rahoitusosalalla -työryhmän muistio)

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Kuntaliitolta lausuntoa rahoitusalan poikkeusoloja koskevan lainsäädännön tarkistamista käsittelevästä työryhmämuistiosta. Työryhmän ehdotukset on laadittu hallituksen esityksen muotoon. Esityksen keskeisen sisällön mukaan luottolaitoslaissa, maksulaitoslaissa, sijoituspalvelulaissa ja sijoitusrahastolaissa olevia varautumisvelvollisuutta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin siten, että näiden säännösten mukaiset valmistelut ja toimenpiteet tarkoittavat keskeytymättömän toiminnan kannalta välttämättömien tietojärjestelmien ja tietovarastojen ylläpitämistä Suomessa.

Suomen rahoitusmarkkinatoimijoiden palveluidensa tuottamiseksi käyttämät ratkaisut, tietovarannot ja tietojärjestelmät sijaitsevat yhä laajemmin Suomen rajojen ulkopuolella. Näiden rakenteiden toimintaan vaikuttaa tekijöitä, jotka eivät ole Suomessa toimivien rahoitusmarkkinatoimijoiden tai viranomaisten vaikutusmahdollisuuksien piirissä.

Kansallisten varajärjestelmien avulla voidaan ylläpitää välttämättömiä toimintoja. Täsmennettynsä sääntelyn tavoitteena on varmistaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisten rahoitusmarkkinapalveluiden jatkuvuus myös sellaisessa tilanteessa, jossa varautumisvelvollisten yritysten ulkomailta sijaitsevien tietojärjestelmien tai palvelutuotannon käytettävyys estyy.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan työryhmämuistiosta tuodaan selkeästi esille rahoitusmarkkinatoimijoiden varautumisen kehittämistarpeet. Kuntaliitto kannattaa varautumisvelvollisuutta koskevan lainsäädännön täsmenmistä kansallisen varautumisen osalta siten, että kriittiset toiminnot sekä kansallinen toimintakyky tulee kyetä säilyttämään sekä vakavissa normaaliolojen häiriötilanteissa, että pitkäkestoisemmissä kriisitilanteissa.

Kuntien toiminta rahoitusmarkkinoilla

Työryhmä ehdottaa sijoituspalvelulakia muutettavaksi siten, että varautumisvelvollisuus kattaisi myös muut kuin arvopaperien säilytystä tarjoavat sijoituspalveluyritykset. Työryhmä ehdottaa lisäksi varautumisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä ulotettavaksi myös pörssin toimintaan.

Arvopapereilla on suuri merkitys julkisyhteisöjen ja yritysten varainhankinnassa. Enenevässä määrin kunnat, mutta myös kuntaomisteiset yritykset käyttävät varainhankinnassaan erilaisia arvopapereita. Tämä kehitys edellyttää paitsi säilytystoiminnan, myös arvopapereiden liikkeenlaskun, vakuuskäytännön ja kaupankäynnin turvaamista vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kuntien varainhankinta ja Kuntarahoitus

Kuntien yhteisen varainhankinnan hoitaa Kuntarahoitus Oyj. Varainhankinta on Kuntien ta-
kauskuskeskuksen takaamaa ja kuuluu kansainvälisen rahoitustoimen piiriin. Sen hoito edellyttää
toimivaa kansainvälistä maksuliikennettä ja varautumista poikkeustilanteisiin.

Tilanteessa, jossa Kuntarahoituksen kansainvälinen varainhankinta estyisi vakavan häiriötilan-
teen vuoksi, olisi Kuntarahoituksella Euroopan keskuspankkijärjestelmän vastapuolena mah-
dollisuus Suomen Pankin häiriötilannetta varten luomiin rahapoliittisiin toimiin edellyttäen,
että Kuntarahoituksella on keskuspankkirahoituksen edellyttämiä vakuuksia riittävästi va-
paana.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan tässä asiayhteydessä Suomen Pankin häiriötilannetta varten
luomien rahapoliittisten toimien tietoliikennevalmiuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kuntarahoituksen kansainväliseen varainhankintaan kuuluu keskeisesti erääntyvien luottojen
takaisin maksaminen sekä johdannaissopimuksiin liittyvien kassavirtojen välittäminen. Nämä
toteutetaan kansainvälisten tietoliikennejärjestelmien välityksellä. On tärkeää, että rahoitta-
jien ja muiden sopimusvastapuolten oikeudet toteutuvat myös maksuliikenteen häiriötilan-
teissa ja poikkeusolosuhteissa. Kuntarahoituksella ja sen maksuliikennettä hoitavilla luottolai-
toksilla tulee olla riittävät, sekä kansainväliset että Suomessa toimivat tietoliikennejärjestel-
mät ja tietovarannot, joiden turvin Kuntarahoitus voi suorittaa sitoumuksiinsa liittyvät maksut.

Kuntien maksujen välitys

Työryhmämuistiossa esitetään luottolaitoslain pykälään 1 lisättäväksi uusi 2 momentti. Valtio-
neuvoston asetuksella määriteltäisiin yksityiskohtaisesti ne luottolaitoksen tehtävät ja palve-
lut, jotka ovat yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta välttämättömiä.
Täsmennetyt säännökset kohdistuisivat erityisesti pankkien väliseen maksuliikenteeseen, val-
tion talouden hoidon kannalta välttämättömiin maksuihin, sekä yritys- ja henkilöasiakkaiden
käteisrahuhooltoon, tilisiirtoihin ja korttimaksamiseen. Muistion mukaan nämä palvelut muo-
dostavat perustan rahoitusjärjestelmän toiminnalle sekä talouden, huoltovarmuuden ja väes-
tön toimeentulon sekä muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiselle.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi luottolaitosten tulisi käytännössä kyetä
turvaamaan perusmaksupalvelut kaikissa oloissa, sisältäen näiden palveluiden tuottamiseen
tarvittavat menettelyt.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että myös kuntien kautta kulkee merkittävä määrä esimerkiksi kuntatalouden hoidon kannalta välttämättömiä ja henkilöasiakkaiden maksuja. Myös näihin on tarpeen soveltaa perusmaksupalvelujen turvaamisen periaatteita.

Suomen maksujärjestelmän rakenne poikkeaa useiden EU-maiden ratkaisuista, joissa kansal-
listen maksujärjestelmien kautta välitetään kansalliset maksut.

Tämän vuoksi ja koska julkisten maksujen rooli on hyvin merkittävä, Kuntaliitto esittää harkittavaksi myös kansallista, rahoituslaitosten omia varautumiskeinoja täydentävää toimintaa jatkuvuuden turvaamiseksi vakavissa normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa, maksujärjestelmän velvoitteiden hoitamiseksi ja perusmaksupalvelujen turvaamiseksi.

Muita huomioon otettavia seikkoja

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian merkitys varautumista ohjaavana periaatepäästötasoisena
asiakirjana on esityksessä asianmukaisesti huomioitu.

Työryhmän esittämän näkemyksen mukaan on tärkeää, että rahoitusmarkkinoiden varautumi-
nen kytkeytyy jatkossa entistä selkeämmin yhteiskunnan muilla sektoreilla tapahtuvaan va-
rautumistyöhön. Kuntaliitto yhtyy näkemykseen, sillä esimerkiksi kuntien toiminta on paitsi

lähellä yksittäistä kansalaista, myös kytköksissä laaja-alaisesti yhteiskunnan ja elinkeinoelämän eri osa-alueisiin.

Näkemyksemme mukaan riskejä, joihin varaudutaan, tulisi kuitenkin määritellä **tarkemmin**. Esimerkiksi kansainvälisten riskien realisoitumista ei välttämättä voida estää. Myös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta välttämättömät palvelut olisi hyvä käydä yksilöidymmin läpi.

Oleellinen kysymys myös on, minkälaisia kustannuksia poikkeusoloihin varautuminen aiheuttaa ja miten ne heijastuvat palveluiden käyttäjille - esimerkiksi kunnille, joilla siis on keskeinen rooli kansainvälisen rahoituksen käytössä sekä erilaisten maksujen välityksessä.

Häiriönhallinnan yhteistyöryhmä ja Kuntaliiton rooli

Työryhmä ehdottaa, että rahoitusmarkkinoiden varautumissuunnittelun ja häiriötilanteiden hallinnan tukemiseksi säädettäisiin uusi laki rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmästä. Ryhmän tehtävänä olisi suunnitella ja sovittaa yhteen toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sekä poikkeusolojen että normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden hallitsemiseksi. Ryhmän jäseniksi voidaan kutsua sen tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisia luottolaitoksia, viranomaisia sekä muita yrityksiä ja yhteisöjä.

Kuntaliitto kuntien edunvalvojana osallistuu sekä kuntien toimintaympäristön edistämiseen että kuntien oman toiminnan ja palveluiden kehittämiseen. Näihin tehtäviin kuuluu myös kuntien varainhankinnan ja rahoitushuollon edistäminen ja turvaaminen.

Ottaen huomioon kuntien merkittävän roolin sekä rahoituspalveluiden että maksujen välityksen näkökulmasta, Kuntaliitto kuntien etujärjestönä on käytettävissä rahoitusmarkkinoiden häiriönhallinnan yhteistyöryhmää nimettäessä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Henrik Rainio
vs. johtaja, kuntatalous

Jari Vaine
erityisasiantuntija, kuntatalous